

Metode og videnskabsteori i Idræt

Det teoretiske arbejde med idrætsfaget er mangfoldigt, og alt afhængig af emne og formål kan der inden for faget arbejdes naturvidenskabeligt, samfundsvidenskabeligt og / eller humanistisk. Faget har altså tilknytning til alle tre fakulteter, og fagets teoretiske metoder afhænger af, hvilken sammenhæng faget indgår i.

Idræt som et naturvidenskabeligt fag

De naturvidenskabelige metoder anvendes af naturvidenskabelige fag til at forklare naturens lovmæssigheder. De overordnede metoder, der bruges i naturvidenskab til indsamling af empiri er: iagttagelser, laboratorieforsøg, feltundersøgelser, modelanvendelser og dataanalyse.

I den naturvidenskabelige del af idrætsfaget lægges fokus på kroppens funktion, hvor der undersøges, hvordan kroppen fungerer i forskellige idrætssituationer.

Iagttagelser er en væsentlig metode i idrætsfaget. Det kan være videoanalyse af en bevægelse, hvor iagttagelserne er kvalitative. Iagttagelserne kan også være kvantitative, hvor der tælles eller måles. Det kan eksempelvis gøres i analyse af en fodboldkamp, hvor der foretages en analyse af en spillers tidsforbrug på løb og gang. Hvis der udvikles en teori ud fra iagttagelser, kaldes det den induktive metode.

I idrætsfaget benyttes også laboratorieforsøg. Formålet med laboratorieforsøg er ofte undersøgelse af, hvordan en enkelt faktor har betydning. Det kan f.eks. være, hvordan maksimal løbehastighed er afhængig af træningsmængde.

Oftentimes laves disse laboratorieforsøg ud fra en bestemt teori eller forventning. Ud fra forventningen udfærdiges en hypotese om forsøgets resultater. Der tales her om, at der anvendes den hypotetisk-deduktive metode til frembringelse af viden, hvis forsøget viser det samme som hypotesen i forsøget.

Fordelen ved laboratorieforsøg er, at der kun analyseres én faktor, for sikring af sammenhængen mellem årsag og virkning. Ulempen er dog at laboratorieforsøg ikke altid afspejler virkeligheden, hvor adskillige faktorer på én gang kan gøre sig gældende.

Idræt som et humanistisk fag

Humanvidenskab beskæftiger sig med at undersøge og beskrive menneskets tanker, følelser, ytringer og handlinger. Indsamling af empiri i humanvidenskab sker således gennem undersøgelse af disse. Kendetegnet for humanvidenskaben er, at den arbejder med analyse og fortolkning af den indsamlede empiri.

Idrætsfaget beskæftiger sig med humanistiske undersøgelser. Dette kan eksempelvis være undersøgelse af historiske, kulturelle, psykologiske eller æstetiske områder.

Hvis der eksempelvis undersøges doping i cykelsport, kan der ud fra en humanistisk metode analyseres og fortolkes Bjarne Riis's selvbiografi. Herved kan der opnås en forståelse af, hvad en cykelrytter tænker og føler om ulovlig dopingindtagelse. En sådan analyse og fortolkning ligger metodisk meget tæt på metoder i sprogfagene.

Idrætsfaget indeholder ligeledes en historisk tilgang, som metodemæssigt læner sig tæt op ad historiefagets metoder. En vigtig metode i historiefaget er kildekritikken. Her undersøges en kildes værdi, og om den kan anvendes til beskrivelse af den historiske virkelighed. Et eksempel på en idrætshistorisk kilde kan være Leni Riefenstahls Olympia, der fremviser OL i Berlin i 1936, men samtidig også har en tydelig ideologisk tendens.

I historiefaget benyttes også forskellige typer af forklaringsmodeller. Det kan eksempelvis være årsagsforklaringen, der forklarer sammenhængen mellem årsag og virkning i en bestemt historisk sammenhæng.

I idrætsfaget kan en sådan historisk årsagssammenhæng være en forklaring af sammenhængen mellem den nazistiske ideologi og afholdelsen af de Olympiske Lege i Berlin 1936.

Idræt som et samfundsvidenskabeligt fag

Samfundsvidenskaberne beskæftiger sig med studier af det menneskeskabte samfunds strukturer og processer.

I samfundsvidenskaberne indsamles empiri med både kvalitative og kvantitative metoder. Den kvalitative metode bygger i høj grad på humanvidenskabelige metoder, mens den kvantitative metode tager udgangspunkt i de naturvidenskabelige metoder.

Kendetegnet for samfundsfag er ud over de samfundsvidenskabelige metoder, at der i høj grad gøres brug af teorier. Det kan være sociologiske, politologiske og økonomiske teorier.

Idrætsfaget beskæftiger sig med samfundsmæssige problemstillinger med en idrætslig vinkel. Det kan eksempelvis være, hvordan idrætsudøvelse er organiseret i hhv. selvorganiseret, forenings- og kommerciel idræt.

I den kvalitative metode arbejdes med deltagerobservationer og interviews, som analyseres og fortolkes. Herved opnås en nuanceret forståelse af en problemstilling.

Et eksempel fra idrætsfaget kunne være et interview med en idrætsudøver om begrundelser for at dyrke en bestemt idræt.

Samfundsmæssige forhold kan også anskues med kvantitative metoder, hvor der ved hjælp af undersøgelser produceres talmateriale, der efterfølgende kan bearbejdes og analyseres. Dermed skabes et overblik over en stor mængde data, men kvantitative undersøgelser kan ikke give et svar på spørgsmålet hvorfor. I idrætsfaget benyttes kvantitativ undersøgelse eksempelvis til undersøgelse af en befolknings idrætsdeltagelse.

Begge typer af undersøgelser kan efterfølgende sættes i relation til forskellige teorier om det senmoderne samfund.